

розвиток і самоорганізація передбачають якісне його змінення.

Зроблені наукові висновки вказують на видимі відмінності між традиційними поглядами на організацію, створювану ззовні, і концепцією самоорганізації. Вони стосуються організації ієрархій, форми внутрішніх взаємозв'язків, взаємозв'язків менеджерів і рядових членів організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Реген В.* Сучасні підходи до управління організаційними змінами // *Економіка і управління: Зб. науч. трудов.* / Під ред. А. А. Горбунова. — СПб.: Інститут управління і економіки, 2004.
2. *Ніколіс Г., Пригожин І.* Самоорганізація в нестійких системах. — М.: Мир, 1989. — С. 250
3. *Хакен Г.* Синергетика: ієрархія нестійкостей в самоорганізуючих системах і пристроях. — М.: Мир, 1985. — 423 с.

О. С. Редькін, д-р екон. наук, проф.,
директор ІЕМ,
ОНАЗ ім. О. С. Попова, м. Одеса

ІНТЕГРОВАНІ СИСТЕМИ РОЗРАХУНКІВ

Відмінність у системах господарювання вимагає перегляду системи обліку та звітності суб'єктів господарської діяльності. Нові методи господарювання висувають нові вимоги до якості та засобів подачі інформації, особливо фінансової, яка є основою для прийняття управлінських рішень. Глибоке розуміння діяльності компанії може значно просунути пошук шляхів нарощування її вартості. Сам по собі облік не є самоціллю, а покликаний сприяти розробці та впровадженню обраних конкурентних й фінансових стратегій компанії і служить засобом досягнення успіху в бізнесі.

З появою нової гілки обліку — управлінського обліку на основі теорії перетворення бізнесу різко зростає число користувачів обліковою інформацією. Практики пробують поєднати в рамках

однієї системи різноманітні види обліку: управлінський, фінансовий і податковий, що значно розширює можливості використання бухгалтерських балансів.

Радикальні зміни в організації обліку обумовлені застосуванням обчислювальної техніки, алгоритмізацією облікових процесів, розширенням облікових об'єктів, а також широким включенням у них нематеріальних активів. Це викликало потребу розробки і впровадження національних і міжнародних стандартів, які спрямовані на гармонізацію систем бухгалтерського обліку та уніфікацію облікових процедур.

Принципово важливим питанням фінансового обліку є методологія та організація обліку витрат і доходів. В Україні діє інтегрований принцип відображення в обліку витрат, за яким елементи витрати в єдиному обліковому циклі групуються за цільовим призначенням. Міжнародні стандарти відповідно до Міжнародного бухгалтерського обліку (МБО) рекомендують вести облік витрат за принципом «витрати — випуск», який застосовується в більшості країн з розвинутою ринковою економікою і дає змогу комплексно автоматизувати всі розділи фінансового обліку, використовуючи стандартне програмне забезпечення відповідно до принципів СААР.

Управлінська інформація використовується для здійснення наступних функцій планування, виконання, контролю. В управлінському обліку витрати перегруповуються за їхнім цільовим призначенням, тобто за видами продукції, замовленнями, процесами, стадіями виробництва, центрами відповідальності, сферами діяльності, регіонами реалізації продукції тощо. Важливу роль відіграє управлінський облік при вирішенні завдань прогнозного характеру: про рентабельність нових видів продукції; визначення очікуваного доходу; ефективність нових інвестицій; прийняття рішень в умовах обмежених ресурсів тощо.

У сучасних умовах суттєво зростає роль узгодження фінансової інформації на міжнародному, галузевому і регіональному рівнях, а також забезпечення прозорості. Найважливішим документом, де викладаються міжнародні принципи фінансового урахування і звітності, є «Висновок по звіту і звітності в ТНК», який розроблено Міжурядовою групою експертів у 1988 році. У «Висновку», що складається з двох частин, відбиті основні завдання щодо впровадження системи стандартизації, а також методичні рекомендації додержання принципів консолідованої звітності, звітності компанії і відділень, угод в іноземній валюті, облікової політики та ін.

Треба відзначити, що важливе місце при цьому відведене формулюванню вимог щодо упорядкування системи консолідованого обліку в компаніях з різноманітним організаційно-економічним статусом у взаємодії з дочірніми або спільними підприємствами. Методи консолідації звітної інформації діють таким чином, що зі звітності повинні виключатися внутрішньокорпоративні баланси та угоди, а також прибутки й збитки у перехідній вартості активів. При цьому, у консолідованому звіті прибутків і збитків компанії необхідно відбивати частку участі дочірніх підприємств у прибутках і збитках.

До числа відомостей стосовно внутрішньокорпоративних угод, що повідомляються кожною спорідненою компанією, належать купівля і продаж товарів і послуг, власності та інших активів, надання й одержання агентських послуг, проведення орендних операцій, передача технологій, перекази фондів, поручництво, застава тощо. Ці відомості підлягають опублікуванню.

У сучасних умовах до сфери управлінського обліку й аналізу повинні включатися питання стратегічного розвитку підприємства, галузі та економіки в цілому. Деякі вчені застосовують стратегічні питання до окремих галузей обліку відповідно до концепції прогнозування, контролю й оптимізації грошових потоків (TQM — тотальне управління грошима).

Інформатика та обчислювальна техніка відкриває великі перспективи для розвитку бухгалтерського обліку, зокрема, для широкого застосування економіко-математичних методів, що дозволяє витлумачити облік як суттєву частину моделі управління господарським процесом. Значним внеском в удосконалення бухгалтерських систем та управління бізнес-процесами стали результати досліджень у галузі логіко-математичного та інформаційного моделювання обліково-аналітичних розрахунків з метою стимулювання праці й бізнесу, а також балансоведення і балансового моделювання на основі принципів та підходів щодо узгодження базових та функціональних стратегій.

Використання інформаційних систем для управління підприємством робить будь-яку компанію більш конкурентоспроможною при змінах ринкової кон'юнктури:

- підвищити ефективність управління компанією за рахунок забезпечення керівників і спеціалістів максимально повною, оперативною і достовірною інформацією на основі єдиного банку даних;

- поліпшити діловодство за допомогою оптимізації і стандартизації документообігу, автоматизації найбільш трудомістких його процедур;

— забезпечити ефективність обміну даними між окремими підрозділами, філіями та центральним апаратом;

— гарантувати повну безпеку і цілісність даних на всіх етапах опрацювання інформації.

В процесі обстеження фінансової інформації важливого значення набувають критерії і показники, які не дають підстав розглядати поточний стан компанії як критичний, але їх застосування дозволяє одержати інформацію про те, що за певних умов ситуація може різко погіршитися.

Недооцінка необхідності техніко-технологічного та організаційно-економічного відновлення виробництва може призвести до негативних наслідків. Так само, зайва ставка на успішність і прибутковість нового проекту націлює керівництво компанії на спробу залучити нового інвестора або мобілізувати внутрішні резерви, проте недостатня обґрунтованість фінансової програми може спричинити надмірну залежність від будь-якого одного виду активу.

Усе разом взяте характеризує комплексний підхід до розуміння фінансового стану компанії. Безумовно, ризик неминучий, однак усебічне вивчення питань забезпечення економічної безпеки підприємства дозволить розробити і вибрати варіант стратегії подальшого розвитку.

Реальну допомогу підприємцям сьогодні можуть надати лише ті організації, що вже створили необхідну матеріальну базу та мають відповідні програми. Сьогодні можна виділити дві організації, які здатні це зробити: Українська консалтингова мережа та ФПБАУ. Консультанти бізнес-центрів УКУ активно співпрацюють з західними фахівцями. Співробітництво з МФК, ЄБРР надає можливість консультантам постійно підвищувати свій фаховий рівень.

Виходячи з прямого впливу ринкових відносин на досягнення синергічного ефекту від реалізації розглянутих бізнес-процесів, вважаємо, що пошук стратегічних напрямів розвитку компанії викликає гостру потребу використання сучасних методів та технологій бухгалтерського обліку. Наведені методичні засади інформаційного забезпечення портфельного аналізу не вичерпують інші підходи діагностики зовнішнього та внутрішнього середовища, які відбивали б особливості розвитку компанії, розширюючи діапазон пошуку шляхів конкурентних переваг.